

A Római Szerződés kora

Elektronikus tananyag

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült
az Európai Unió támogatásával.
Projektazonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

2019

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A Római Szerződés kora

Miről szól ez a tananyag?

Ez a tananyag a Római Szerződés által létrehozott szupranacionális (nemzetek feletti) integrációs szervezetek, az Európai Gazdasági Közösség (EGK) és az Európai Atomenergia-közösség (Euratom) első éveiről és a továbblépés mikéntjéről szól. Számba veszi azt is, hogy az 1960-es években milyen más kezdeményezések történtek az integráció elmélyítését illetően, valamint felvillantja az első bővítési hullám hátterét is.

Tanulási tipp

A tananyag tartalmának elsajátítását megkönnyíti, ha kronológiát készít a fontosabb eseményekről és kigyűjti magának a legfontosabb fogalmak definícióját. Legalább nagy vonalakban nem árt ismerni a korszak nemzetközi kapcsolatainak történetét.

Korabeli olasz plakát köszönti a Római Szerződést

A Római Szerződés 1957. március 25-i megkötése, majd 1958. január 1-jei hatályba lépése új fejezetet nyitott az európai integráció történetében. A létrejött két új integrációs szervezet, az **EGK** és az **Euratom** révén jelentősen kibővült a hatok együttműködése. Az 1960-as évek közepén a **Montánunió**, az EGK és az Euratom intézményrendszerit egyesítették, innentől a három szervezetet össze-

foglaló néven **Európai Közösségek**ként (EK) emlegették. Az integráció motorjává egyértelműen **az EGK** vált, mely **rendkívül sikeresnek bizonyult**, de az első évtizedben különböző területeken (döntéshozatal, közös mezőgazdasági politika, volt gyarmatok kérdése) komoly nézeteltérések merültek fel. Az időről időre kialakuló válságokban központi szerepet játszott a **Charles de Gaulle** vezette Franciaország, mely ekkoriban sajátos víziót képviselt az egységes Európáról.

Az európai integráció sikeressége vonzónak bizonyult: **több ország is kérvényezte a felvételét** az 1960-as években. Közülük a legproblematisabb Nagy-Britannia belépése volt, de az 1970-es évek elején sikerült megoldani a nehézségeket, így megvalósulhatott az EK első bővítése („**északi bővülés**”). A sikereknek

és a [hidegháborús enyhülés](#) pozitív légkörének köszönhetően az 1970-es évek elején optimista szemlélet jellemezte a tagállamok vezetőit, s újabb ambiciózus tervek születtek az integráció elmélyítését illetően.

1. A Római Szerződés

A [Római Szerződés](#) megkötése a föderális Európa kísérletének bukása után **nagy előrelépést jelentett az integráció hívei számára**, mivel megteremtette a napjainkig tartó fejlődés intézményi struktúráját. Kamatozott a hosszadalmas és alapos előkészítő munka, hiszen a ratifikációk gyorsan lezajlottak és **a szerződés 1958. január 1-jén hatályba lépett.**

A szerződés célkitűzései között első helyen szerepelt **az egység megteremtése**: a tagállamok eltökélt szándéka, hogy *„megteremtik az Európa népei közötti mind szorosabb egység alapjait”*. Az 1. cikkely rendelkezik az Európai Gazdasági Közösség (EGK) létrehozásáról, amelynek a feladata a **közös piac létrehozása** (12 év alatt) és **a tagállamok gazdaságpolitikáinak fokozatos közelítése**. Ezt úgy éri el, hogy **eltörli a vámokat** és a mennyiségi korlátozásokat, közös vámtarifát és harmadik országokkal szemben **közös kereskedelempolitikát hoz létre** ([vámunió](#)),

A Római Szerződés ünnepélyes aláírása

megszünteti az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad áramlásának (**„négy szabadság elve”**) útjában álló akadályokat, **közös mezőgazdasági, közlekedési politikát hoz létre**, az [Európai Szociális Alap](#) létrehozásával javítja a dolgozók életkörülményeit, az [Európai Beruházási Bank](#) létrehozásával ösztönzi a gazdasági növekedést, társult viszonyt létesít a volt gyarmatokkal.

A szerződés rendelkezik az [Európai Atomenergia-közösség](#) (Euratom) létrehozásáról is. Ennek feladata az, hogy *„az atomenergia-ipar gyors létrehozásához és növekedéséhez szükséges feltételek megteremtésével hozzájáruljon a tagállamokban az életszínvonal emeléséhez és a többi országhoz fűződő kapcsolatok fejlesztéséhez”*. Ennek érdekében **közös kutatásokat kezdeményez**, összefogja a **biztonsági intézkedéseket**, **beruhá-**

1. cikk

E szerződéssel a MAGAS SZERZŐDŐ FELEK egymás között létrehozzák az EURÓPAI GAZDASÁGI KÖZÖSÉGET.

2. cikk

A Közösség feladata, hogy közös piac létrehozásával, valamint a tagállamok gazdaságpolitikáinak fokozatos közelítésével a Közösség egész területén előmozdítsa a gazdasági tevékenységek harmonikus fejlődését, a folyamatos és kiegyensúlyozott gazdasági növekedést, a nagyobb stabilitást és az életszínvonal gyorsabb emelkedését, valamint a tagállamai közötti kapcsolatok szorosabbá tételét.

Római Szerződés, I. rész

Az Euratom létrehozásának 10. évfordulójára Olaszországban kiadott emlékérmé. Egyik oldalán a szervezet logója, a másikon a római Szent Péter tér látható

zásokat végez, gondoskodik a **nyersanyagellátásról**, megteremti a nukleáris nyersanyagok és termékek **közös piacát**.

A szerződés a Montánunióéra emlékeztető, de annál kevésbé szupranacionális intézményrendszert teremtett, melyben a parlamenti **Közgyűlés**, a miniszteri **Tanács**, a **Bizottság** és a **Bíróság** a legfontosabb szervek, miközben a legfőbb döntéshozatali fórum, a Tanács munkáját a konzultatív szerepet játszó **Gazdasági és Szociális Bizottság** segíti.

Fotók forrása: <https://my-european-history.ep.eu/myhouse/story/794>;
<http://theconversation.com/1957-2017-que-reste-t-il-des-traites-de-rome-70791>

Feladat 1: Nézzen utána, hogy ki volt a Bizottság első elnöke! Hány elnököt adott eddig a Bizottságnak Belgium?

2. Az EGK első évtizede

Nem véletlenül alakult ki konszenzus a tekintetben, hogy **a Közösség első évtizede sikerkorszak volt**. A célul kitűzött közös piac megteremtéséhez mindeneke-lőtt a „négy szabadságot” kellett biztosítani, ennek első lépését pedig **a vámunió megteremtése** jelentette. Mint láttuk, a Római Szerződés 12 évet szánt a vámok fokozatos lebontására és a közös külső vámok bevezetésére, de ezt a célt hamarabb, már **1968. július 1-jére sikerült** teljesíteni. Ennek is köszönhető, hogy 1970-re a hatok közötti árucseré 1958-hoz képest az ötszörösére nőtt. Az 1960-as években emellett **dinamikus gazdasági növekedés** (5%) jellemezte a tag-államokat, amivel túlszárnyalták az USA-t, miközben az infláció kezelhető ma-

radt (2-3%). **Teljes foglalkoztatottság**, műszaki fejlődés, beruházási aktivitás, **jelentős életszínvonal-emelkedés** jellemezte ezeket az éveket.

A sikerek mellett természetesen problémák is jelentkeztek. Az egyik ezek közül a tervezett **közös mezőgazdasági politika** (KAP) finanszírozását érintette. A Római Szerződés az agrárgazdaság kapcsán kettős célt tűzött ki: javítani a termelékenységet és garantálni az ellátást (ez utóbbi

1970-re megvalósult), valamint garantálni a méltányos jövedelmet a termelőknek és a megfizethető árakat a fogyasztóknak. A KAP megvalósítása - ami nélkül nem lehetett szó valódi közös piacról - elsősorban Franciaországnak állt érdekében, mivel egyrészt a dolgozók egyötöde az agráriumban volt foglalkoztatva, másrészt a mezőgazdasága elmaradottnak számított és drágábban termelt, mint a partnerek. Ezért de Gaulle elnök világossá tette, hogy semmilyen közös piac megteremtése sem lehetséges a francia mezőgazdaság versenyhátrányának kiegyenlítése nélkül. A viták főképpen a nyugatnémetekkel folytak, s végül sikerült megegyezni. **A KAP bonyolult agrártámogatási rendszert jelentett**, mely akkoriban leginkább a francia termelők érdekét szolgálta. 1962-ben sikerült először **közös árszínvonalat** meghatározni az agrártermékek számára, a rendszer 1968-ra épült ki teljesen. Azóta a KAP keretében belső **intervenciós árakat** határoznak meg, s ha a belső piaci ár ez alá csökken, akkor a Közösség felvásárolja a terméket az intervenciós (garantált) áron. Ezenkívül **termelési támogatásokat** is nyújt a termelőknek. A kívülről behozott agrártermékekre vámot vetnek ki, így az importár magasabb, mint a belső piaci ár (**lefölözés**).

„Ha a Bizottság javaslata nyomán többségi szavazással kellene döntenünk olyan kérdésben, amely egy vagy több tagállam számára létfontosságú, a Tanács tagjai a közösség és a tagállamok közös érdekeit figyelembe véve, ésszerű határidőn belül olyan megoldást keresnek, amely minden tagállam részéről elfogadható.”

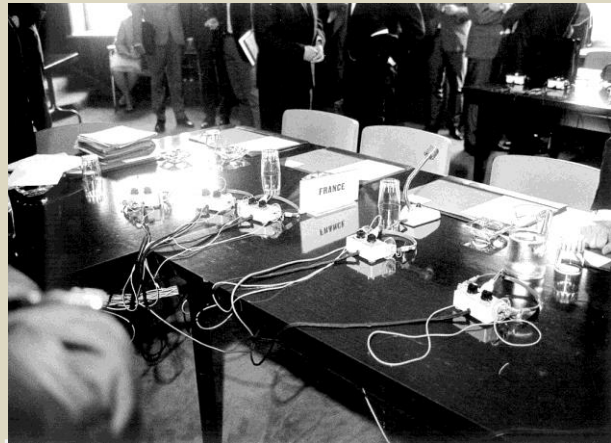
Részlet a luxemburgi kompromisszumból, 1966

1963 decemberében a Tanács maratoni ülés után döntött a KAP ügyében

Rendkívül heves vitákat generált a **döntéshozatal** kényes kérdése. A Római Szerződés előírta, hogy - a tanácsi döntéshozatal felgyorsítása, gördülékenyebbé tétele érdekében - 1966 januárjában át kell térni a **többségi elv** alkalmazására. **De Gaulle**-t ez azért aggasztotta, mert félt attól, hogy adott esetben Franciaországnak - ha kisebbségben marad - olyan döntéseket is végre kell hajtania, melyek nem állnak az érdekében. Egyértelművé tette, hogy hazája nemzeti érdekeinek garantálása nélkül **nem egyezik bele a változtatásba**. Hogy szavának nyomatékot adjon,

1965 nyarán visszahívta a francia diplomatákat, képviselőket a Tanácsból („**üres székek politikája**”), ami az EGK történetében **az első komolyabb válságot** jelentette. (A franciák távolmaradásáról készített videót lásd [itt](#).) A megoldást 1966 januárjában találták meg. Az ún. „**luxemburgi kompromisszum**” értelmében bevezették ugyan a többségi döntéshozatalt, de a továbbiakban, ha egy tagállam számára „**létfonosságú**” kérdés került napirendre, akkor kivételesen a konszenzuszus döntéshozatal elvét alkalmazták, így garantálva, hogy egyetlen tagállam érdekei se sérüljenek.

„Üres székek politikája”

Megosztotta a tagállamokat az a probléma is, hogy milyen viszonyt alakítsanak ki a (volt) gyarmataikkal, hiszen a Római Szerződés aláírásakor még többeknek (Franciaországnak, Belgiumnak) voltak tengerentúli birtokaik. A megoldást az ún. **társulási egyezmények** megkötésében találták meg. Ezek célja az volt, hogy intézményes kapcsolatot teremtsenek a volt gyarmatok és a Közösség között. Az első ilyen típusú megállapodás aláírására **1963**-ban Yaoundéban került sor 18 afrikai állam részvételével, **1975**-ben pedig 46 afrikai, karibi és csendes-óceáni (ACP) ország társult a **loméi konvenció** keretében. A szerződések értelmében a **társult államok ipari termékei szabadon juthatnak be a Közösség belső piacára**, emellett az EGK segélyekben is részesíti a harmadik világbeli államokat. Minden erőfeszítés ellenére ezek a megállapodások érdemben nem változtattak a volt gyarmatok világgazdaságban elfoglalt pozícióján.

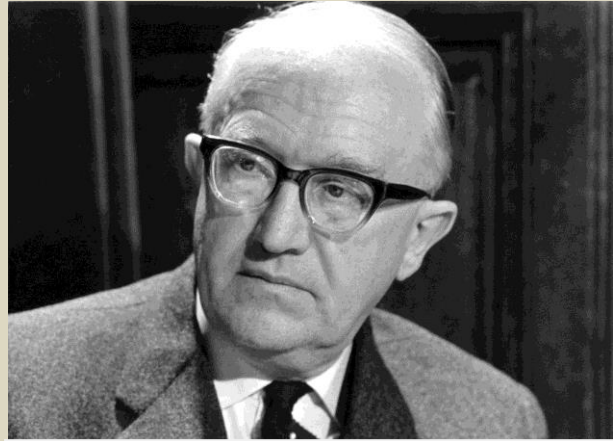

ACP-országok

Képek forrása:

<http://www.gaullisme.fr/2012/07/12/politique-agricole-commune-accord-du-23-decembre-1963/>; Wikipedia

Érdekesség: Az „üres székek politikája” összetett kérdésből fakadt. A Bizottság befolyásos elnöke, a nyugatnémet [Walter Hallstein](#) 1965-re kidolgozta a közös mezőgazdasági politika finanszírozására vonatkozó javaslatát, amelynek a lényege az volt, hogy a Közösség rendelkezzen saját, a tagállamoktól független forrásokkal, a Parlament pedig kapjon döntési jogokat a költségvetéssel kapcsolatban. Ezenkívül közeledett 1966. január 1-je, amikor át kellett volna térni a Tanácsban a többségi szavazás elvére. Franciaország azonban úgy érezte, mindez a szuverenitása túlzott korlátozását jelentené. De Gaulle szemére vetette Hallsteinnek, hogy a javaslatát a tagállamok kormányaival való előzetes egyeztetés nélkül terjesztette elő. Azal is megvádolta, hogy úgy viselkedik, mint egy államfő. Párizs valójában attól tartott, hogy a nehezen kialakított KAP-ot a tagállamok többsége adott esetben elvetheti. Franciaország magatartása kiélezte a Bizottság és a Tanács közötti, az integráció mikéntjére vonatkozó koncepcionális ellentéteket. [Maurice Couve de Murville](#) francia külügyminiszter semmilyen kompromisszumra nem volt hajlandó, így 1965. július 1-jén Párizs hazahívta állandó brüsszeli képviselőjét és bejelentette, hogy a megfelelő megoldásig nem vesznek részt a francia miniszterek a Tanács munkájában. Ezzel kezdetét vette az „üres székek” súlyos válsága. A Római Szerződés hatályba lépése óta először fordult elő, hogy egy tagállam megbénította a Közösség működését.

Walter Hallstein (1901–1982)

Maurice Couve de Murville
(1907–1999)

Párizs hazahívta állandó brüsszeli képviselőjét és bejelentette, hogy a megfelelő megoldásig nem vesznek részt a francia miniszterek a Tanács munkájában. Ezzel kezdetét vette az „üres székek” súlyos válsága. A Római Szerződés hatályba lépése óta először fordult elő, hogy egy tagállam megbénította a Közösség működését.

Feladat 2: Nézzen utána Hallstein pályafutásának! Mit jelentett az ún. Hallsteindoktrína? (A róla szóló videót lásd [itt](#).)

Képek forrása:

https://www.cvce.eu/en/obj/statement_by_walter_hallstein_on_the_eec_seattle_1962-en-4f85477a-cf46-4a3e-9d18-933cc564745b.html;
https://www.herodote.net/Maurice_Couve_de_Murville_1907_1999_-synthese-1884.php

3. Charles de Gaulle Európa-politikája és a Fouchet-tervek

De Gaulle - aki a nemzetállamokat tekintette a nemzetközi kapcsolatok főszereplőinek - sajátos Európa-vízióval rendelkezett. Ennek lényege a szupranacionális Európa elvetése és a szuverén államok Európájának szorgalmazása, miközben a földrész a saját érdekeit képviseli („európai Európa” koncepciója). E törekvésében leginkább az NSZK-ra számított, s hatalomra jutása, 1958 után közeledett is [Konrad Adenauer](#) kancellárhoz. E közeledés csúcspontját az 1963. januári francia-nyugatnémet [Élysée-szerződés](#) jelentette, mely [megvetette az együttműködés](#)

De Gaulle televíziós beszédet tart 1962-ben

De Gaulle és Adenauer kézfogása

[alapjait](#), s máig hatóan kialakította a Közösség francia-német „tengelyét”.

De Gaulle föderatív Európát elutasító álláspontját a partnerek értetlenül fogadták. Az egyet nem értés legnyilvánvalóbb pillanata [de Gaulle](#) 1962. május 15-i sajtótájékoztatóján érkezett el, amikor a francia köztársasági elnök elvetette „a hontalanok és az integrált nyelvek Európáját” („volapük-beszéd”) és [elítélte a föderatív politikát](#) (lásd [itt](#)).

Az európai politikai egység de Gaulle-féle koncepciója azután került elő-

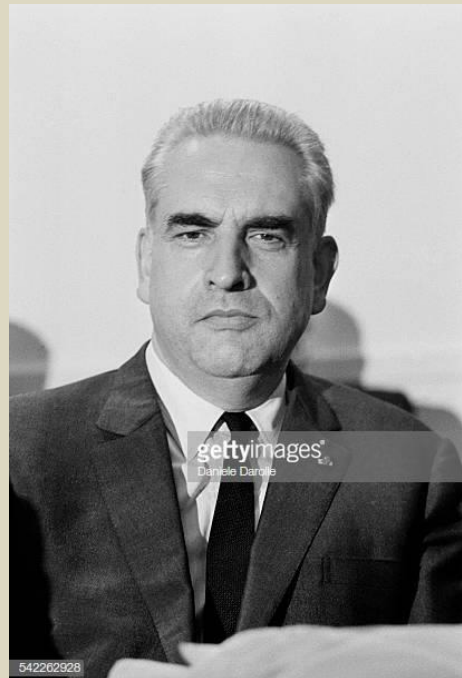
térbe, hogy a [NATO](#)-partnerek 1959-ben elutasították a francia államfőnek a katonai szervezet átalakítására vonatkozó indítványát, ami az európai együttműködés erősítésére ösztönözte. [Javasolta az „államok Európájának” politikai egységét](#), a miniszterek, állam- vagy kormányfők rendszeres politikai, gazdasági, kulturális és védelmi egyeztetéseit. Olyan közgyűlést képzelt el a nemzeti parlamentek tagjaiból, mely támogatná ezeket a tárgyalásokat. 1961 februárjában a hatok Párizsban megegyeztek arról, hogy a gaulle-ista francia politikus, [Christian Fouchet](#) vezetésével bizottságot állítanak fel a politikai egység kidolgozására. Július 18-án Bad Godesbergben megerősítették a szándékukat a politikai egység megteremtésére anélkül azonban, hogy annak tartalmát pontosították volna.

Az októberben beterveztett javaslat ([I. Fouchet-terv](#)) [az államok unióját kormányközi együttműködés keretében tartalmazta](#). A kooperáció a meglévő

szerződések mellett kiterjedt volna a kül- és biztonságpolitikára, a tudományra, a kultúrára, az emberi jogok védelmére. Létrejött volna a kormányfők tanácsa, mely évente háromszor ülésezne, döntéseit pedig egyhangú határozattal hozná. A köztes időszakban a külügyminiszterek tanácsa ülésezne. A közgyűlés csupán tanácsadói funkciókkal rendelkezne. **A partnerek azonban elutasították a tervet**, mivel tartottak Franciaország túlzott diplomáciai befolyásától, valamint de Gaulle-lal ellentétben szupranacionális alapon képzelték el a politikai egységet.

1962 januárjában került bemutatásra a **II. Fouchet-terv**, mely a tervbe vett uniót gazdasági hatalommal is felruházta volna, a meglévő közösségeket pedig a kormányközi együttműködésnek vetette volna alá. A Benelux-államok **ezt a verziót sem fogadták el**, meg akarták várni a politikai egység kialakításával Nagy-

Britannia EGK-ba való felvételét. 1962 áprilisában a külügyminiszterek luxemburgi értekezletén csak a kudarcot tudták konstatálni. A Fouchet-tervek bukása bizonytalanságot eredményezett, viták kezdődtek az integráció jellegéről, válságok következtek (pl. „üres székek”). Az állam- és kormányfők hét évig nem ültek össze. **A francia-nyugatnémet kapcsolatok** ugyanakkor **megerősödtek**.

Christian Fouchet (1911–1974)

Kép forrása: <http://www.union-gaulliste-de-france.org/2018/01/55eme-anniversaire-du-traite-de-l-elysee-et-flop-a-l-assemblee-nationale-l-analyse-appfondie-d-alexandre-wattin-conseiller-en-char>

Érdekesség: A rendkívül szoros francia-nyugatnémet partnerséget előíró Élysée-szerződéshez utólag a Bundestag klauzulát biggyesztett, mely aláhúzta, hogy Franciaország kedvéért az NSZK nem fog lemondani a privilegizált amerikai kapcsolatairól. De Gaulle a hír halatán az egyik munkatársának rezignáltan megjegyezte: „A szerződések olyanok, mint a rózsák vagy a fiatal lányok: előbb-utóbb elhervadnak...”

I. cikk

A jelen szerződéssel létrejön az Államok Uniója.
Az Unió felbonthatatlan; a népek és a tagállamok önállóságának, a jogok és a kötelezettségek egyenlőségének elismerésére épül.
Részlet az I. Fouchet-tervből

Feladat 3: Pontosan mit tartalmazott az Élysée-szerződés? Milyen fontos tisztséget töltött be később Christian Fouchet?

4. A brit csatlakozás nehézségei

Az 1950-es évek végén átalakulóban volt Nagy-Britannia Európa-politikája. A korábbi kiváráó, az európai együttműködést legfeljebb kormányközi szinten lehetségesnek tartó megközelítés átadta a helyét annak a szándéknak, hogy a szigetország aktívabban kapcsolódjon be az integrációs folyamatba. Az angolok se a Montánuniót létrehozó párizsi, se a Római Szerződést nem írták alá, csakhogy bizonyos tényezők megváltoztak és Európa irányába terelték az Egyesült Királyságot.

Ilyen volt a gyarmatbirodalom bomlása, a Nemzetközösséget összetartó szálak lazulása. Az 1956-os szuezi háború leckéje eltávolította Londont Washingtontól (az USA ellenezte az izraeli-francia-brit agressziót Egyiptom ellen), felrémlett a nemzetközi elszigetelődés veszélye, ráadásul az EGK sikerei vonzóan hatottak a gazdasági problémákkal küszködő brit kormányra. A kormány először egy olyan megoldással próbálkozott, mely jobban megfelelt az érdekeinek: szabadkereskedelmi megállapodást kötött több európai országgal. Az 1960. január 4-én aláírt stockholmi egyezmény létrehozta az Európai Szabadkereskedelmi Társulást (EFTA), amely alapvetően különbözött az EGK-tól, mivel eleve nem ambicionálta a politikai uniót és a kereskedelempolitikák egyesítését, s megelégedett az ipari termékekre vonatkozó szabadkereskedelmi térség kialakításával. Így nem lehetett az európai integráció valóságos alternatívája.

Edward Heath 1916–2005

A brit politikai pártok és a közvélemény megosztottak voltak a Közösségekhez való csatlakozás kérdésében, Harold Macmillan konzervatív kormánya 1961-ben mégis benyújtotta Brüsszelnek a csatlakozási kérelmét. Ugyanígy tett Írország, Dánia és Norvégia is.

A kormány Európa-ügyi minisztere, Edward Heath által 1961 októberétől folytatott csatlakozási tárgyalások nehezen haladtak, mert Nagy-Britannia számos felmentést kért a vámuniós szerződés alól, hogy a Nemzetközösséggel fenntartott kereskedelmi kapcsolatai megma-

radhassanak (Kanada és Új-Zéland nem is támogatták a belépését). Több tagállam hajlott volna a jelentős engedményekre, de az igazi kérdés az volt, mit szól Franciaország elnöke. De Gaulle a brit belépéshez nyújtott támogatása feltételül szabta, hogy London működjön együtt Párizssal a katonai fejlesztések terén (európai nukleáris haderő), mert ez a szemében igazolta volna Nagy-Britannia Egyesült Államoktól való eltávolodását és „európai-
vá” válását. Erre Macmillan ígéretet is tett, de hamarosan [Kennedy elnök](#) ajánlatát elfogadva amerikai [Polaris rakétákat](#) vásárolt ([Nassau, 1962. december](#)), ami de Gaulle-t mélységesen felháborította. 1963 januárjában bejelentette, hogy megvétózza Nagy-Britannia belépését a Közösségekbe (a francia nyelvű videót lásd [itt](#)). Utalt a kontinentális és a brit gazdasági érdekek összeegyeztethetlenségére, tartott attól, hogy a brit belépés felborítja a közös mezőgazdasági politikát, az EGK-t pedig egyszerű szabadkereskedelmi térséggé alakítja át. Úgy tekintett a La Manche-csatornán túli államra, mint az Egyesült Államok „trójai falovára”: belépése esetén az amerikai érdekeket képviselné az EK-ban. Egy szóval kétségbe vonta a britek európai elkötelezettségét. A bővítés helyett inkább az EGK-n belüli kapcsolatok erősítését szorgalmazta (vö. Élysée-szerződés).

Kennedy és Macmillan a nassauai találkozón

de Gaulle kategorikus vétója London számára arculcsapással ért föl és a többi EGK-tagállamot is megdöbbsentette. Mégsem került le a brit belépés a napirendről. 1964-ben a Munkáspárt nyerte a választásokat, az új miniszterelnök [Harold Wilson](#) lett, aki korábban ellenezte a csatlakozást. Csakhogy a gazdaság gyengélkedése arra a következtetésre juttatta, hogy hazájának nagyon is érdeke a közös európai piachoz való csatlakozás, az EFTA ugyanis messze nem kínált olyan nagy előnyöket, mint az EGK. Az 1966 tavaszán aratott újabb választási győzelmét követően Wilson egyértelművé tette, hogy hajlandó elfogadni a szerződések rendelkezéseit, majd 1967 májusában másodszor is benyújtotta a csatlakozási kérelmet. Franciaországon kívül minden tagállam támogatta a csatlakozási tárgyalások megkezdését és a Bizottság is úgy nyilatkozott, hogy a belépési feltételek teljesülése esetén Dániával, Írországgal és Norvégiával

Harold Wilson (1916–1995)

együtt nincs akadálya a tíz-tagú közösségnek. De Gaulle azonban másként gondolta. A májusi sajtótájékoztatóján másodszor is megvétózta a brit belépést (lásd [itt](#)). Ezúttal főleg a britek gazdasági nehézségeivel, a font gyengélkedésével indokolta a döntését, úgy látta ugyanis, hogy Nagy-Britannia még nincs felkészülve a tagságra.

Wilson hiába próbálta győzködni, változatlanul egyet nem értés jellemezte Párizst és Londont a kül- és

védelempolitika tekintetében: előbbi kontinentális, utóbbi atlanti (USA-párti) irányultságú volt. De Gaulle szerint - aki novemberben formálisan is bejelentette a vétót - a brit gazdaság működése összeegyeztethetetlen a közösségi szabályokkal, ezért az Egyesült Királyságnak az EK-hoz való csatlakozása előtt jelentős politikai és gazdasági átalakuláson kell keresztülmennie. A teljes jogú tagság helyett társulást javasolt a jelentkezőknek, ezt azonban London elutasította, mivel így nem vehetett volna részt az EGK döntéshozatalában. De Gaulle döntését újfent általános értetlenség fogadta a többi tagállam részéről.

Képek forrása:

https://www.cvce.eu/en/obj/harold_macmillan_and_john_f_kennedy_in_nassau_19_december_1962-en-9547ccf9-4ff3-472c-817d-e7ca1f0ddb03.html; Wikipedia

Feladat 4: Miért nevezték de Gaulle második vétóját „bársonyos vétónak”?

5. Az északi bővítés

A „bársonyos vétó” után politikai és intézményi patthelyzetbe került az integráció. Ennek feloldására csak 1969-ben, de Gaulle lemondása után nyílt mód. Az új francia köztársasági elnök, [Georges Pompidou](#) júliusban az állam- és kormányfők csúcsértekezletének összehívását javasolta a Közösségek előtt álló sürgős problémák megoldására. Jelszava, a „Befejezés, elmélyítés, kibővítés”, az EK új prioritásait tükrözte.

A csúcsértekezlet 1969. december 1-2-án Hágában ülésezett. A résztvevők egyetértettek abban, hogy fel kell újítani a tárgyalásokat a csatlakozni vágyókkal, egyszersmind meghatározta azt a feltételt, amelyet minden csatlakozónak

Premier Wilsons Alptraum

Német karikatúra a Wilsonnak nemet mondó de Gaulle-ról

teljesítenie kell a belépéshez: el kell fogadnia a Közösségek szerződéseit és teljes joganyagát, az ún. „**közösségi vívmányokat**” (*acquis communautaire*). A „befejezés” jegyében le kívánták zárni az integrációs folyamatot a **gazdasági és pénzügyi (monetáris) unió** megvalósításával (ennek kidolgozására **Pierre Werner** luxemburgi miniszterelnököt kérték fel), „elmélyíteni” azt a közösségi intézményeknek adott nagyobb kompetenciák révén, valamint a **politikai unió** megteremtése által (erre a feladatra **Étienne Davignon** belga diplomatát kérték fel).

A csatlakozókkal 1970 nyarán indultak újra a tárgyalások, s ekkor már mindegyik fél erősen érdekelt volt azok sikerességében. Igaz, a közös költségvetéshez való brit hozzájárulás vagy a KAP Nagy-Britanniára való kiterjesztése még okozott álmatlan éjszakákat a diplomatáknak, de végül a Pompidou és Edward Heath angol kormányfő 1971. májusi találkozásán sikerült kompromisszumot kötni. Az alsóház októberben adta áldását a belépésre, így 1972 januárjában a brit kormány Brüsszelben aláírta a csatlakozási szerződést, amelyről Franciaországban pozitív kimenetelű népszavazást tartottak. A szerződés 1973. január 1-jén lépett hatályba, amikor Nagy-Britannia, Írország és Dánia csatlakozásával a Közösségek kilenctagúra bővültek. Mind a hárman jelentős **derogációkat** (több évi halasztást, kedvezményt) kaptak a közösségi joganyag átvételére a mezőgazdaságban és az iparban.

Norvégia nem volt a csatlakozók között, ugyanis az 1972. szeptember 26-i népszavazáson a norvég választók 53,5%-a elutasította a csatlakozási szerződést. Az elutasítók között főleg az erős halászlásati és mezőgazdasági szektor dolgozói, a vidéki, északi régiók lakossága foglaltak helyet, a nagyvárosok és a déli, iparosodottabb térségek a belépésre szavaztak. Valószínű, hogy az ország **relatív frissen elnyert függetlensége** (1905-ben vetette le a svéd függést) **is az ellenzők érveit erősítette**. Ennek ellenére 1973 májusában Norvégia és az Európai Közösségek szabadkereskedelmi megállapodást kötött az ipari termékekre.

Étienne Davignon

Pierre Werner

Érdekesség: Étienne Davignon Budapesten született 1932-ben. Nemesi és diplomatacsaládból származik, mely aktívan tevékenykedett a Belga

Királyság politikai és gazdasági életében. Nagypapa, Julien Davignon külügyminiszter volt 1908-tól 1916-ig, apja, Jacques Davignon pedig diplomata, aki 1926-tól 1930-ig Belgium ügyvivő követeként, 1930-tól 1933-ig pedig rendkívüli és meghatalmazott minisztereként szolgált Budapesten - igen sikeresen. Nem csak Étienne, hanem a másik két gyermeke is a magyar fővárosban született. Étienne Davignon 2017-ben grófi címet kapott.

Feladat 5: Nézzon utána, hogyan alakult Norvégia és a Közösségek további kapcsolata? Tagja-e ma Norvégia az Európai Uniónak?

Kép forrása: Wikipedia;

https://www.cvce.eu/en/obj/cartoon_by_plant_u_on_the_vote_by_the_norwegian_people_against_accession_to_the_european_community_1972-en-fd374da7-f174-4a14-a6fe-fdbc52eeef17.html

Részösszefoglalás, ismétlés: 6. lecke, 6. részösszefoglalás.wmv

Ellenőrző feladatok: 6. lecke, 6. ellenőrző feladatok.htm, A Marshall-segély.htm, Az első integrációs lépések.htm

Ajánlott irodalom a téma iránt érdeklődőknek

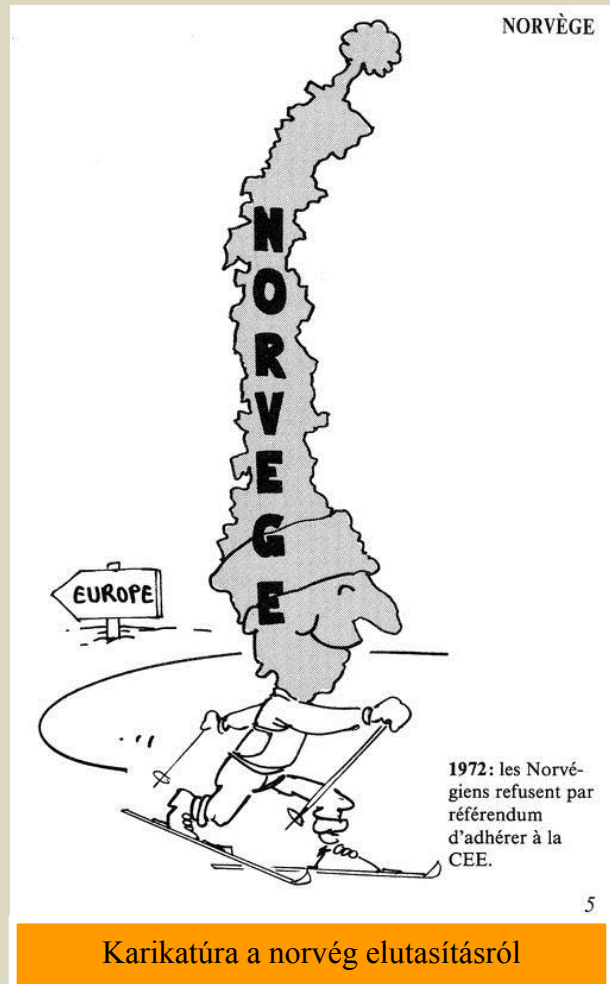
♠ J. NAGY LÁSZLÓ: *Az európai integráció politikai története*. JATEPress, Szeged, 2005.

♥ DR. VALKI LÁSZLÓ: *A Közös Piac szervezeti és döntéshozatali rendszere*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1977.

♣ JÁNOSI RITA - TÜRKE ANDRÁS ISTVÁN (szerk.): *Plurimus Unum - Gondolatok Európa egységéről*. Szöveggyűjtemény. Europa Varietas Alapítvány, Budapest, 2008.

♦ HORVÁTH JÓZSEF: *Az Európai Unió közös agrárpolitikája*. Hódmezővásárhely, 2018.

http://eta.bibl.u-szeged.hu/592/17/EFOP343_AP2MGK_jegyzet_Horvath_Jozsef_EU_20180831.pdf

♠ UDVARI BEA: A Loméi Egyezmények gazdasági hatásai Fekete-Afrikában. *Kül-Világ*, V. évf. (2008), 3-4. sz. <http://www.kul-vilag.hu/2008/0304/udvari.pdf>

♥ KISS J. LÁSZLÓ: *Az Élysée-szerződés - történelmi visszapillantás 50 év után.* MKI-tanulmányok, 2003/7. http://www.grotius.hu/doc/pub/YIQREX/2013-03-03_kissjlaszlo_az-elysee-szerzodes.pdf